

ЗА ВЕЧНОСТТА

Когато се налага да говорим за Бога, Който е вечен и преди всички векове, всяка наша дума сякаш не постига поставената цел. Тук (в манастира) ние живеем и понасяме всички трудности на този живот, за да постигнем божествената вечност. Преди повече от седемдесет години, когато бях все още неразумен, преживях посещение свише. Това беше особен дар Божи – помненето на смъртта.

За помненето на смъртта е характерно, че всяко нещо или преживяване се обезценява, след като ще умре. Всяко човешко страдание – нашето и на нашите братя и сестри – губи всяка ценност, ако всичко ще бъде погълнато от смъртта. И това е толкова ясно! Това действа върху душата с такава сила, че наистина преживяваш липсата на смисъл на живота вследствие на смъртта. Ако всичко се носи към някаква бездна на забравата, то защо е това страдание? – Даде ми се да живея така много години. Не постоянно, а само понякога се борех с тази благодат, която сякаш ми „пречеше“ да живея. Тя обезценяваше целия ми труд в областта на изкуството, обезценяваше всичките ми взаимоотношения с хората, тъй като тези взаимоотношения щяха да умрат, да изчезнат.

И това беше толкова ярко: всичко, което не живее вечно, няма ценност! Но Христос и цялото Откровение на Новия Завет ни говори най-вече за вечността и за пътищата към нея. На нас, сътворените от нищо, ни е трудно да мислим за вечното. Но ние се срещаме с тази вечност, защото живеем в Църквата, а Църквата е подготовка за вечността. Защо? – Защото има пророчества и предсказания за нашето време, изречени преди повече от две хиляди години, че така ще стане. Значи цялото наше „биване“ се извършва по някакъв вече готов план, по някаква програма. И в тези предсказания има много срокове, чието изпълняване е отбелязано в историята. Значи има вечност. Ако молитвата към Бога, към Божията майка и към светиите намира своя отклик, който излиза от тях, то е ясно, че те са живи. Но как живеят те, сега не можем да разберем.

Когато бях измъчван от помненето на смъртта, тогава ми идваха мисли за вечността: как да мислим вечността? Като някакво постепенно движение, което никога не свършва? Така мислят мнозина, дори и от богословите. Те говорят за нашето вечно спасение като за непрестанно възхождение към Бога – безграничния, безкрайния. Но не така говори Свещеното Писание. Писанието казва, че има възможност за преход от времевите измерения към вечността (понятието „измерение“ вече не е приложимо към вечността). И когато ние наричаме Този, Който е от века и преди всички векове, „Отче наш“, то това не остава без отговор. А ако на някого се даде да живее думите: „Отче наш“, да почувства, че сме чеда на вечния Отец, той разбира, че не можем да не преживяваме всеки път този „удар“ на вечността по нашето същество.

По онова време, докато бях все още под действието на помненето на смъртта, у мен се появиха наивни опити да пиша за вечността. И сега бих искал да ви прочета следните наивни мои мисли за вечното: „В Лицето на Христос ние имаме Носител на крайно страдание заедно с най-висша святост и блаженство. Този универсализъм е отличителна черта на християнството. В сърцето на вярващия съжителстват тварното начало с нетварната сила на

Бога, себепонизяването (кеносисът) и могъществото, унижението и славата, времето и вечността, болката и радостта в пределна за естеството ни напрегнатост”. Това беше написано в състояние, пълно с енергия, което е съвсем далеч от унижението, когато не ти се иска да мислиш за нищо. „Вечността ние предусещаме като никога ненамаляващ по своята пълнота, непространствен Акт на неопишимо богато по съдържание Битие. Вечността е преизобилие от живот. Онова, което тук възприемаме като страдание или дори умиране, в Царството ще се яви като себеотдаваща се кенотична любов – любов съвършена, в която няма никакво обръщане към самия себе си. Любов, която обгръща целия свят, и Бога, и светците; любов, която тържествува, понеже има всичко това като свое собствено богатство: тя живее като своя радост това да вижда другите в слава, „сияещи като слънце”.

Когато говорех за вечността, някои ме питаха: „А какво ще правим във вечността и какъв е смисълът на вечността?” Тогава у мен много остро заставаше въпросът: „Откъде е битието?” Ние знаем като факт, че има Бог. Можем да констатираме, че Битието съществува, че то е истинско. Ние пребиваваме в това Битие, но как е възможно то, не можем да разберем, а само го мислим като чист факт. Всичко, което бе казано от мен сега, надхвърля нашия опит, защото ние трябва да преминем в онази друга форма на живот, която е отвъд гроба. И тогава ще познаем, но вече без възможност да съобщим на другите, какво и как става във вечността. Когато напускаме утробата на майка си и идваме на този свят, ние приемаме мислите, чувства- та и всичко останало от онези, които са били в този живот преди нас, и така се научаваме да живеем.

Същото е и във вечността. Когато умрем, ще попаднем в общността на същества, които не познават смъртта и за които тя не съществува. Как да обясниш това на хората, които живеят на земята, борейки се с всякакви болести и мъчения на всяка крачка, измъчвани са от заплахата на смъртта? И остава само удивлението от това, че Битието е реалност. Но откъде идва то, това не можем да познаем. Говоря за това сега, до голяма степен защото аз самият с всяка седмица усещам отслабването на живота в мен. Гледам ви и само в някои случаи се досещам по лицето кой е той, а в някои случаи дори не мога да се досетя. Аз ослепявам, оглушавам и през цялото време сякаш постепенно се изолирам от живота. Минава известно време и тази постепенност ме плаши.

Преживявайки сега този процес на постепенно умиране, бих искал да говоря с вас. Ако Бог приеме душата ми така, както Той е приел милиони и милиони други души, и бъда живо същество в Него, то моята връзка с вас няма да прекъсне, и вие ще бъдете в сърцето ми, ще бъдете съдържание на моята молитва. Вече имахме толкова много свидетелства за живота след гроба. Със Силуан също имаше толкова ярки прояви на това, че той чува молитвите и ни вижда. Мнозина на Света гора се удивляваха колко бързо и точно той предвижда дори мисълта ни. Той е много по-строг с мен, а с другите е по-мек. Майка ми почина по време на Втората световна война през четиридесетте години. През шейсетте години сестра ми Екатерина умираше от рак. Другата ми сестра Мария била в болницата с нея, когато самата Екатерина била в състояние на кома от страшните болки. Изведнъж Екатерина се надигнала от възглавницата и съвсем ясно казала: „Сега видях мама и тя ми каза, че иска всички да умрем вярващи”. Екатерина не беше църковен човек. Не знаей дали е вярвала или не, но е факт, че е казала такива думи. И след като свършила тези думи, тя се отпуснала на

възглавницата и била вече мъртва. Значи общуването с починалите е възможно. То не е просто, нито лесно, но е действено. И колко случаи е имало, молитвата за починалите да променя състоянието им след смъртта.

Веднъж ми се наложи да служа панихида на гроба на една дама от Румъния, близка на кралския двор. Това стана в Италия, докато гостувах на семейството ѝ. Ние се молахме за нея и тя беше в молитвата. Гробът ѝ беше до нас. На молитвата присъстваше и мисис N. По-късно вече в Англия при мисис N. отишла една позната румънка и ѝ каза: „Видях тази дама, за която сте се молили. Тя дойде тържествуваща, радостна и съвсем променена“. И жената назовава деня и часа на нашата молитва. Помислете си само: починалата жена могла да съобщи за това на своята приятелка в същия този час! Толкова непостижимо са свързани всички тези възли. И нашият живот също е свързан със Силуан. О, какъв отец ни е дал Бог!... Всичко това е толкова живо. Макар сега бавно да умирам, аз не зная кога ще стане това, но вече се уморих да живея.

Моля ви, молете се Господ да ми даде мирна, християнска, безболезнена кончина. И тогава може би ще бъда свързан с вас още повече, отколкото сега. В живота си преживявах удивлението как вечният Бог е могъл да се облече във временната форма на съществуване. Говоря за Въплъщението на Бога. Как изобщо е възможно всичко това? Но е факт и той изобщо не може да бъде умален. И така, моля ви, молете се за мен, и аз ще се моля за вас, ако ми бъде дадено, защото спасението е нещо толкова велико. Помислете си: ако човекът-личност пребивава вечно с Бога, това е толкова велико, че наистина можем само да се удивляваме на Божията премъдрост.

Господ да ви пази!

„Пейте на нашия Бог, пейте,

пейте на нашия Цар, пейте!“